

Dret col·lectiu del treball

Alberto Pastor Martínez
Ignasi Beltran de Heredia Ruiz

PID_00181927

Material docent de la UOC

Alberto Pastor Martínez**Ignasi Beltran de Heredia Ruiz**

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pel professor: Ignasi Beltran de Heredia Ruiz (2012)

Primera edició: febrer 2012

© Alberto Pastor Martínez, Ignasi Beltran de Heredia Ruiz

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2012

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Dipòsit legal: B-997-2012

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

A partir de la Revolució Industrial, les normes del dret comú, inspirat pels principis liberals d'autonomia de la voluntat i de la no-intervenció legislativa, van abocar la gran massa de treballadors a una situació miserable. Especialment per la desigualtat intrínseca de les parts presents en la relació de treball.

En aquest escenari, davant la debilitat del treballador individual enfront del poder de l'empresari, l'associacionisme obrer, per mitjà de la pressió i l'organització, emergeix virulentament creant una força col·lectiva oposada, amb la finalitat de restablir l'equilibri de posicions per a millorar les condicions de treball dels assalariats.

La resistència inicial de l'estat a reconèixer aquests fenòmens socials, perquè contravenia als postulats liberals, es va suavitzar paulatinament passat el primer terç del segle XX, a mesura que s'assumia que la mateixa lògica del mercat també necessitava la pau social. Així, es va passar d'un primer estadi en el qual les diverses manifestacions de l'acció col·lectiva obrera eren tipificades penalment a un altre, l'actual, en el qual s'ha produït el seu ple reconeixement constitucional i s'han erigit en un dels pilars fonamentals de l'estat social de dret.

El dret col·lectiu del treball, o també denominat *dret sindical*, és una de les branques del dret del treball –o dret laboral– que es refereix a les diverses manifestacions d'aquesta acció col·lectiva obrera, dirigida a defensar els seus interessos i canalitzar les seves reivindicacions socials i professionals.

En particular, tracta sobre la llibertat sindical, els diversos canals de representació dels treballadors en l'empresa, la negociació col·lectiva i les seves manifestacions derivades, el conflicte col·lectiu i, finalment, la vaga. Tots aspectes essencials per a una comprensió correcta i integral de la dinàmica dels sistemes de relacions, i això tant des d'una perspectiva eminentment tutelar dels drets dels treballadors com de la gestió ordinària i quotidiana de l'empresa i els seus recursos humans.

Així mateix, també queda integrat en el si d'aquesta branca del dret del treball l'associacionisme empresarial i el tancament patronal.

Elements, tots, que són objecte d'estudi d'aquests materials docents.

Objectius

Aquest treball vol descriure sistemàticament i amb claredat els aspectes essencials de les institucions jurídiques del dret col·lectiu del treball.

Per a això, es volen donar al lector les eines i suports suficients que li permetin la familiarització amb els paràmetres conceptuals i la terminologia que li són propis i, en definitiva, l'adquisició d'una base de coneixement general i sòlida.

En síntesi, l'objectiu que es persegueix és adquirir una intel·ligència del dret col·lectiu del treball suficient perquè el lector pugui identificar les institucions jurídiques fonamentals que el conformen, amb el propòsit que sigui capaç de conèixer i comprendre:

1. La importància històrica de l'associació obrera com a remei a la qüestió social i la desigualtat intrínseca a la relació de treball per compte d'altri.
2. El sentit constitucional del dret a la llibertat sindical i la rellevància que per a la seva comprensió té la llibertat sindical individual en la seva manifestació positiva i negativa, com també la llibertat sindical col·lectiva.
3. El concepte legal de sindicat, la funció que té assignada i els efectes jurídics que es deriven de la seva representativitat.
4. La configuració legal de les associacions empresarials.
5. Les diverses vies de representació dels interessos del personal i dels sindicats en l'empresa.
6. El concepte de conveni col·lectiu estatutari i altres manifestacions derivades de la negociació col·lectiva.
7. La diferenciació conceptual entre el conflicte col·lectiu d'interessos i el jurídic, com també els diversos canals habilitats per a la seva solució pacífica.
8. El sentit constitucional de la vaga i el tancament patronal com a instruments no pacífics de confrontació entre treballadors i empresaris.
9. La interrelació que es produeix entre les diferents institucions configuradores del dret del treball col·lectiu (llibertat sindical, representació i participació, negociació col·lectiva, vaga, etc.) i la resta d'elements que conformen i integren el dret del treball.

Continguts

Mòdul didàctic 1

La llibertat sindical i les associacions empresarials

Ignasi Beltran de Heredia Ruiz

1. La llibertat sindical: evolució històrica i reconeixement constitucional
2. La llibertat sindical: definició i contingut
3. Fonts de la llibertat sindical
4. Manifestacions de la llibertat sindical
5. La llibertat sindical individual
6. La llibertat sindical col·lectiva o autonomia sindical
7. La llibertat sindical dels funcionaris públics
8. Les associacions empresarials

Mòdul didàctic 2

La representació dels treballadors en l'empresa

Ignasi Beltran de Heredia Ruiz

1. El doble canal de representació dels treballadors en l'empresa
2. La representació unitària
3. La representació sindical en l'empresa
4. El dret de reunió dels treballadors: l'assemblea de treballadors
5. El comitè d'empresa europeu
6. Altres canals de representació dels treballadors
7. La representació dels funcionaris públics

Mòdul didàctic 3

La negociació col·lectiva

Alberto Pastor Martínez

1. Concepte i marc normatiu de la negociació col·lectiva
2. L'eficàcia jurídica del conveni estatutari
3. La determinació de la unitat negociadora i del conveni aplicable
4. La legitimació per a negociar convenis estatutaris
5. El procediment de negociació del conveni col·lectiu estatutari
6. El contingut del conveni col·lectiu
7. La dinàmica aplicativa del conveni. Àmbit temporal d'eficàcia i administració del conveni
8. Acords i pactes d'empresa
9. La negociació col·lectiva extraestatutària
10. Una breu anotació: la negociació col·lectiva en l'àmbit de la funció pública i de la Unió Europea

Mòdul didàctic 4

El conflicte col·lectiu, la vaga i el tancament patronal

Ignasi Beltran de Heredia Ruiz

1. El conflicte col·lectiu

2. La vaga: definició i evolució
3. Fonts del règim jurídic del dret de vaga
4. Caracterització del dret de vaga
5. Tramitació del dret de vaga: elements formals
6. Il·licitud de la vaga
7. Fi de la vaga
8. Efectes de la vaga sobre la relació laboral del vaguista
9. El tancament patronal